

Zašto smo pokrenuli program AGRONET

U zemljama EU je 10,2 % stanovništva uključeno u cjeloživotno učenje, a cilj EU je do 2010. uključiti ih 12,5%.

U Hrvatskoj je ta slika daleko lošija. Samo je 2,1 % odraslog stanovništva uključeno u cjeloživotno učenje, 16% stanovništva nema završenu osnovnu školu, a 22 % je bez srednje škole.

Iz ovog možemo zaključiti da je velik dio odrasle populacije **bez osnovnih ključnih kompetencija**, a iz toga slijedi nemogućnost efikasnog praćenja novih tehnoloških procesa, sve veće zaostajanje i gubitak konkurentnosti. Posebno se to odnosi na ruralni prostor i populaciju poljoprivrednika.

U Hrvatskoj postoji značajno nepodudaranje između obrazovnih sadržaja i zahtjeva tržišta rada (čak i u odnosu na strukovno obrazovanje) i pružanje vrlo niske razine obrazovanja i osposobljavanja za odrasle. Poljoprivredni proizvođači u Hrvatskoj nemaju kompetencije kojima bi uspješno prihvaćali nove tehnologije.

Država se opredjelila za **agrarnu politiku** kojoj je cilj stvaranje manjih obiteljskih gospodarstava, koja bi bila prilagodljivija i istovremeno sprečavala depopulaciju ruralnog prostora. Sada možemo reći da je prilagodba novim tržišnim uvjetima prespora, a mjere koje poduzimaju vlade često ne postižu želejne efekte. Istovremeno sa idealnim klimatskim i pedološkim uvjetima hrvatska ima veliki robni deficit (meso preko 150 milijuna \$, žive životinje, voće, proizvodi od povrća i voća -sve sa preko 100 milijuna \$) Ukupni uvoz poljoprivrednih proizvoda je bio u 2008. preko 2,5 milijardi \$, a izvoz nešto manji od 1,4 milijarde \$.

Deficit je od 1,180 milijardi \$.

Dakle vidimo ogromni potencijal i **moćnosti razvoja poljoprivrede najviše za domaće tržište**, gdje je to ostvariti lakše nego u izvozu. Velik dio problema dolazi iz činjenice da poljoprivrednici nemaju dovoljne kompetencije za poslove kojima se bave. Najčešće

nemaju poljoprivredno obrazovanje ni na najosnovnijem nivou, a oni koji su i završili neki stupanj obrazovanja ne prate nova tehnološka dostignuća.

Unutar poljoprivrednog sektora nema osmišljene linije prijenosa tehnologija iz znanstvenih institucija na niže razine. Prekinut je lanac između fakulteta i srednjih škola koje bi trebale svojom mrežom pokrivati čitav prostor države i služiti kao ogledne stanice i vježbališta novih tehnologija i edukacijskih metoda posebno za one bez stručnog obrazovanja.

Ne koriste se dovoljno stručni kapaciteti srednjih škola u edukaciji poljoprivrednika, jer je izrada kvalitetnih programa osposobljavanja zahtjevan posao za koji nastavnici nisu najbolje pripremljeni ni stimulirani.

Važnost projekta za ciljne skupine:

- Razvijanje kapaciteta nastavnika za izradu i provedbu programa osposobljavanja znači bržu prilagodbu potrebama na tržištu rada
- Razvijanje kvalitetnih programa osposobljavanja koji su u skladu s potrebama na tržištu rada i obučavanje poljoprivrednika znači poticanje uvođenju novih tehnologija
- Kako bi osigurali što kvalitetnije programe za krajnje korisnike prethodno će se izvršiti edukacija nastavnika i savjetnika koji će te programe izrađivati posebno s naglaskom na andragoško područje.

Jačanje kompetencija odraslih u poljoprivredi:

Ovim projektom razvijamo neke **ključne kompetencije**: komunikacija na materinskom jeziku, **osnovno poznavanje znanosti i tehnologije u kojima naši polaznici stjeću dohodak**, kompetencija učiti-kako-učiti, interpersonalna kompetencija, poduzetništvo te kulturalna ekspresija.

Edukacija je osnova za mijenjanje strukture poljoprivrede. Bez educiranih poljoprivrednika nema primjene novih tehnologija, a investicije samih gospodarstava i države kroz poticajne mjere će ostati bez očekivanih rezultata. **Konačni cilj** nam je da poljoprivrednim gospodarstvima upravljaju kompetentni voditelji kao u agrarno razvijenim državama.

Ekonomska logika mora biti pristupa u odlučivanju upravljanja resursima, a **zemlja voda i ljudi su najvažnije hrvatske prednosti** koje nisu ni približno iskorištene.

Posebni cilj našeg projekta je **uz kreiranje novih programa osposobljavanja, uspostava sistema** kojim će se izrađivati i provoditi programi osposobljavanja poljoprivrednika. Ovdje prvenstveno govorimo o **jačanju kapaciteta poljoprivrednih škola** za izradu i provedbu novih programa osposobljavanja koji su u skladu s potrebama na tržištu rada kroz međusobnu suradnju partnera na projektu – poljoprivrednih škola, udruge zaposlenika u polj. školama i Hrv. zavoda za polj. savjetodavnu službu. Projekt će značajno doprinjeti **promociji jednakih mogućnosti** i smanjenju regionalnih razlika jer je u projekt uključena i Karlovačka županija kao područje posebne državne skrbi. Ideja je da vodeći partner koji ima najjače kompetencije i kapacitete u ovom partnerstvu sustavno pomaže stvaranju i jačanju kapaciteta drugih partnera kroz razmjenu programa i osoblja u izradi i provedbi programa osposobljavanja. Ovim programima ćemo svim polaznicima koji su bez agronomskog obrazovanja omogućiti **stjecanje osnovne kompetencije-poznavanje temeljnih načela struke u kojoj ostvaruju egzistenciju. Nezaposlenima koji će se uključiti u edukacije ćemo osigurati dodatno osposobljavanje i specijalizaciju.**

I sami proizvođači su uvidjeli svoju nemoć u praćenju novih tehnologija i uočili **potrebu za educiranjem**. Ta potreba je upravo najizraženija kod onih koji imaju najintenzivnije proizvodnje jer je tu i primjena znanja najdosljednija.

Težnja za pridobivanje novih znanja kojima bi osuvremenili proizvodnju na vlastitim gospodarstvima e poklopila sa uvođenjem zakonskih propisa o obaveznoj edukaciji poljoprivrednika .

Država uviđa problematiku zaostajanja jednog područja ekonomije za koje imamo sve prirodne uvjete da bude konkurentno, pa **je uvjetovala dobivanje regresa za proizvodnju obaveznim educiranjem**

korisnika. U Zakonu o državnoj potpori poljoprivredi i rurlanom razvoju od 9. srpnja 2009. financiranje i dobivanje potpora je **uvjetovano osposobljavanjem bez obaveznog educiranja nema novčanih potpora.** Ovo je po prvi puta da se ozakonjuje važnost edukacija upravo zbog slabe obrazovne strukture poljoprivrednika i premalo znanja za nove tehnologije. **Svako OPG obavezno je provesti edukaciju svojih članova u osnovnoj djelatnosti kojom se bave ako žele ostvariti izravna poticanja.** Ove programe ćemo kopicirati tako da zadovoljimo sve te uvjete. Podignuta će se razina kompetencija predavača i njihova osposobljenost za izradu programa osposobljavanja i transfer suvremenih znanja i praksi, stvorit će se **materijalni preduvjeti** za odvijanje programa osposobljavanja. Kako bi osigurali efikasnost rada kod izrade programa angažirat ćemo eksperta za ovo područje koji će usmjeravati sudionike.

Nakon ovih temeljnih osposobljavanja nastavnici će biti upoznati s **najnovijim tehnologijama kroz radionice i predavanja vodećih stručnjaka i konzultanata-specijalista pojedinih proizvodnji.**

Sve to će utvrditi na stručnim ekskurzijama i upoznavanjima najboljih praksi kod nas i u najrazvijenijoj agrarnoj državi Nizozemskoj. Na kraju će nastavnici i savjetnici sudjelovati u nastavi dijelom kao polaznici svog užeg područja, a u dogovoru sa voditeljem pojedinih programa će odraditi dio nastave.

Uključivanjem predavača koji su profesori na fakultetu i eminentnih konzultanata, stvorit će se **veza između srednjoškolskog i visokoškolskog nivoa.**

Nastavnici partnerskih škola će dobiti pristup najnovijim spoznajama iz svijetu znanosti, a posao voditelja programa će biti da primjere dobrih praksi pripreme za praktičnu primjenu u našim uvjetima.

Partnerske škole će morati tijesno surađivati kako bi uspješno realizirale sve projektne aktivnosti. Jezgra nastavnika iz škola partnera će biti dobra osnova za kreiranje novih programa i za motiviranje drugih koji imaju potencijala za uključivanje u ovakve projekte.

Objavama u **medijima** osigurat ćemo vidljivost i promovirati vrijednosti projekta.

Ovaj projekt će razviti nove nastavne planove i programe za poljoprivredna zanimanja ("vinogradar-vinar, voćar, cvjećar").

Uspostavit ćemo **sistem-matricu** za izradu programa osposobljavanja i prijenosa tehnologija u poljoprivredi, uvažavajući zakonske propise iz područja obrazovanja odraslih. Osigurat će se obuka za učitelje, savjetnike HZPSS kako bi bili sposobni za rad s ovom populacijom.

U edukaciju će se uključiti i **profesori fakulteta** koji će svaki za svoje područje kroz radionice prenijeti nastavnicima i **savjetnicima najnovija dostignuća** za pojedina zanimanja.

Nove učionice i oprema će ostati uz škole partnere koje će se dalje razvijati nove programe i služiti kao ogledne institucije za prijenos novih tehnologija.

Nastavnici i svjetnici HZPSS će zajednički postavljati proizvodne pokuse koji će služiti kao primjeri dobre prakse za one koji su u školskim klupama, ali i za one odrasle proizvođače koji žele primijeniti određenu tehnologiju na svojim gospodarstvima.

Ovim projektom ćemo kod poljoprivrednika nadoknaditi nedostatak temeljnih kompetencija, a to je nepoznavanje osnova tehnologije u kojima se ostvaruje egzistencija.

Nastavnici će u okviru edukacija obaviti i **stručnu ekskurziju u Nizozemsku** u trajanju od 5 dana.

Posjetit će se **ogledna gospodarstva, burze za prodaju cvijeća i povrća, znanstvene i obrazovne institucije koje se uključuju u obrazovanje odraslih**. Predviđamo da se posjeti bar 8 specijaliziranih farmi za proizvodnje koje mi educiramo.

Zahtjevan dio je **tiskanje "Skripti za osposobljavanje..."** koje će se podijeliti svim polaznicima i poljoprivrednim školama, kao uzorci po kojima će moći prilagođavati svoja buduća izdanja. Tečejeve poljoprivrednicima će voditi većim dijelom (100sati) vanjski eksperti pojedinih područja unutar struke, a 20 sati je predviđeno za nastavnike partnerskih škola.

Predviđen broj polaznika tečajeva je min 135, tj po svakom tečaju 15 sudionika, ali mi realno očekujemo brojku oko 20 po svakom tečaju.

Predviđamo da će se u programe osposobljavanja **uključiti osobe različite obrazovne i socijalne strukture**, jer je potreba za novim informacijama i znanjima osnova napretka i uvjet opstanka na globalnom tržištu.

Sve ove glavne aktivnosti ćemo snažno poduprijeti **promocijom u svim masovnim medijima**.

Omjer sudjelovanja u izradi i provedbi programa osposobljavanja prilagođen je veličini i mogućnostima pojedinih partnera.

GŠČ kao aplikant i vodeći partner ima najveće mogućnosti, iskustvo i osposobljenost za provođenje edukacije. U izradi i provođenju svakog programa sudjelovat će nastavnici svih škola, kako bi se upoznali s metodologijom i tehnikama izrade programa i procijenili mogućnosti realizacije u svojoj sredini. Bit će formirani 3-5 člani timovi koji će se sastojati od stručnjaka uže specijalizacije za pojedini program tako da će u izradi svakog programa biti zastupljena najmanje 1 osoba iz svake škole. Ovo nam je važno zbog toga da se što više osoba iz raznih ustanova uključi u projektne aktivnosti, kako bi stekli znanja i razvili vještine pisanja i provođenja programa osposobljavanja odraslih. Na ovaj način će se u svakoj školi naći osoba koja je sudjelovala u stvaranju mreže ustanova, poznavat će odgovarajućeg kolegu iz partnerske ustanove, zajedno će dalje razvijati ove programe i surađivati na razvoju novih.

Nastavnici koji će sudjelovati u izradi i provedbi programa moći će to raditi kvalitetno jer je najprije predviđeno osposobljavanje samih nastavnika. Proći će kratke **seminare i treninge** gdje će se upoznati s **andragoškim pristupom, psihologijom i metodikom poučavanja odraslih**. Proći će i upoznavanje sa novijim dostignućima unutar svojih specijalnosti. Za edukaciju nastavnika ćemo osigurati vrhunske stručnjake pojedinih područja s iskustvom u profesionalnim treninzima odraslih.

Kako bi se što kvalitetnije pripremili programi, podugovorit ćemo tehničku pomoć koja će pratiti izradu sa stručne, tj. sadržajne strane pa će timovima u izradi biti dostupna ekspertiza dvaju podugovorenih stručnjaka s područja agronomije. Ovi stručnjaci će također biti na raspolaganju kod pripreme skripti za pojedini program osposobljavanja.

Proces izrade programa će dodatno nadzirati **stručnjak za obrazovanje odraslih** što će osigurati usklađenost s Uputama za izradu programa osposobljavanja i usavršavanja da bi kasnije prihvaćanje programa od AOO-a i MZOS-a proteklo glatko, što nam je važno zbog ograničenog roka trajanja projekta.

Svi profesori koji će po završetku projekta voditi programe osposobljavanja prethodno će u toku projekta sudjelovati u programima osposobljavanja kao polaznici. Dakle, princip je „teaching the teachers to teach”.

U dijelu u kojem profesori partnerskih škola provode nastavu, predviđamo da će tri škole međusobno razmjenjivati osoblje.

Pri izboru programa vodili smo se kombinacijom dvaju kriterija: **kriterijem relevantnosti** pojedine grane poljoprivrede za pojedino područje (Međimurska, Krapinsko-zagorska, Karlovačka županija), i **kriterijem interesa poljoprivrednika** i nezaposlenih gdje je provedeno preliminarno ispitivanje potreba za specifičnom edukacijom poljoprivrednika kroz različita strukovna udruženja.

Suradnja u izradi i provedbi svih programa osposobljavanja potaknut će transfer znanja i iskustva među projektnim partnerima i otvoriti mogućnosti za daljnju suradnju i povezivanje. Kroz ovaj proces stvorit ćemo **regionalnu mrežu obrazovnih institucija u poljoprivredi** koje nude programe osposobljavanja za odrasle u skladu s potrebama na lokalnom i regionalnom tržištu rada, a partneri će također potpisati sporazum o daljnjoj suradnji i partnerstvu.

Kroz organizaciju **okruglog stola o horizontalnim i vertikalnim partnerstvima** u edukacijskim

aktivnostima poljoprivredne struke partneri će planirati daljnje zajedničke aktivnosti.

HZPSS ima osnovni zadatak savjetovanje proizvođača i održavanje tečajeva. Takvi tečajevi su tematski i obično traju nekoliko sati, tako da je metodički i didaktički nemoguće cjelovito odraditi sve osnove koje poljoprivrednici trebaju. Na takvim savjetovanjima se “gasi vatra”, jer se pružaju samo najosnovnije informacije. Ovim projektom ćemo kolegama iz HZPSS-a omogućiti da u buduću lakše prenose trenutne aktualnosti, jer će se osnovni sadržaji odraditi u programu, tako da će im ostati lakši dio-nadogradnja na našu osnovu. Također se očekuje i njihovo sudjelovanje u organizaciji stručne ekscurzije u Nizozemsku za savjetnike i nastavnike, a u Hrvatskoj za poljoprivrednike.

Pri **diseminarnju** rezultata projekta i ostali članovi uzps i šira javnost bit će upoznati sa rezultatima našeg rada. Mreža će s relevantnim institucijama na regionalnoj razini dogovoriti modalitete buduće suradnje. Razmotrit će se potrebe za sličnim osposobljavanjima unutar sektora poljoprivrede. Predviđamo potrebu negdje još 2-3 nova opća programa (povrtlar, ratar,...) osposobljavanja u biljnoj proizvodnji i 4-6 u stočarskom dijelu. proizvodnje. Paralelno sa ponavljanjem ovih općih osposobljavanja za nove interesente, posebno u drugim županijama, postoji potreba za užim specijalizacijama. Na uže specijalizirana osposobljavanja će moći dolaziti samo oni koji su završili osnovni stupanj. Predviđamo da se već u provoj godini nakon projekta razviju programi za **proizvođača jabuka i krumpira**, jer su to u našim županijama najintenzivnije kulture, imaju velike tržišne udjele, pa onda i velik ekonomski značaj.

Mreža cjeloživotnog učenja u poljoprivredi od 3 škole partnera će se najprije proširiti na škole susjednih županija sjeverozapadne Hrvatske, a naš primjer će biti poticaj i ostalim regijama u Hrvatskoj da pokrenu slične inicijative.

U provedbi projektnih aktivnosti konzultirati ćemo Profesionalne udruge u poljoprivredi oko izbora nastavnika i uključiti ih u proces izrade programa

osposobljavanja, osobito vezano uz izbor tema. U taj dio bit će uključeni i:

- lokalne vlasti zbog važnosti poljoprivrede u ekonomiji županije i očuvanju ruralnog prostora
- Hrvatski zavod za zapošljavanje zbog velikog broja nezaposlenih osoba s poljoprivrednim obrazovanjem za koje teško nalaze zaposlenje – obavještavat će potencijalne zainteresirane o mogućnostima osposobljavanja

Upravljanje projektom je organizirano na 3 nivoa.

Prvi nivo su ravnatelji škola u kojima se provodi projekt (č1, ka1, be 1), koji nadziru i koordiniraju sve projektne aktivnosti. Svaki u svojoj ustanovi koordinira osobe i aktivnosti koje se događaju kod njih. GŠČ je aplikant u projektu i bit će zadužen za cjelokupni nadzor i koordinaciju projektne aktivnosti. Formirat će se uži projektni tim od ravnatelja ustanova (č1, ka1, be1) projekt menadžera (ča), i projektnih asistenata ka i be koji će na zajedničkim sastancima dogovarati sve aktivnosti i usklađivati kadrove i sredstva.

Drugi nivo je operativni. ča, ka, be, operativno odrađuju sve poslove svaki na svom području, vrše pripremu dokumentacije, sudjeluju u kreiranju i planiranju, izvještavanju i promotivnim aktivnostima, brinu o izvršavanju dogovorenih obaveza i organiziraju realizaciju svih projektnih aktivnosti. Dijelom će sudjelovati u izradi programa, a dijelom će biti i u ulozi nastavnika.

Nastavnici partnerskih škola i savjetnici suradničke ustanove su **treća razina** realizacija projekta. Sudjelovat će u tečajevima i seminarima za osposobljavanje u andragoškom i užem stručnom području, a poslije u provođenju dijelom kao polaznici, a dijelom kao nastavnici u osposobljavanju poljoprivrednika.

Profesori škola imaju vrlo pozitivan stav prema projektu jer im je omogućeno stručno usavršavanje na više nivoa: proći će edukaciju u pedagogiji, metodologiji i didaktici odraslih osoba, što će im olakšati rad već u ovom projektu, jer će u dijelu osposobljavanja biti predavači odrasloj populaciji

poljoprivrednika. Na užem stručnom području imaju prilike upoznati najnovije tehnološke smjernice od strane vodećih autoriteta pojedinih područja u poljoprivredi. Upoznat će primjere dobrih praksi kod nas i u Nizozemskoj pa će to moći primijeniti u svojim predavanjima i vježbama. Surađivat će u izradi programa, pa će steći još jednu kompetenciju, koju će moći koristiti u budućnosti i kroz dodatni rad honorirati.

Profesionalne udruge žele ovakve projekte jer im članstvo traži edukacije iz pojedinih područja kako bi bilo u korak s konkurencijom. Izborom najpotrebnijih tema rješavamo trenutne proizvodne poteškoće i omogućavamo zadržavanje i povećanje članstva, jer im udruge ispunjavaju interese.

Savjetodavnoj službi je olakšan posao jer se mogu posvetiti užim temama koje su trenutno aktualne i važne za proizvodnju. Kroz osposobljavanje će polaznici steći osnovne kompetencije u struci pa će im biti olakšano praćenje, davanje i primanje uputa. **Savjetnici u HZPSS** će također upoznavanjem primjera **najboljih praksi** kod nas i inozemstvu, te edukacijama u andragogiji povećati svoje kompetencije i moći u daljnjim aktivnostima efikasnije obavljati svoje osnovne poslove.

Lokalna uprava potiče ovakav vid osposobljavanja i financijskim potporama preko udruga. Sada financijska sredstva mogu koristiti za druge namjene.

Ojačavanjem kompetencija OPG osigurava se trajni ruralni razvoj i izbjegava ruralna depopulacija. Svako jačanje kapaciteta posebno najosjetljivijeg proizvodnog sektora vodi ekonomskoj i političkoj stabilnosti užeg i šireg geografskog područja.

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u regiji podržavaju projekt jer će se razviti partnerstva u zajedničkim nastupima na tržištima, saznati o mogućim rješavanjima problema za koji do sada sami nisu imali dovoljno kvalitetno rješenje. Kroz upoznavanja primjera dobre prakse i stečenih znanja će se uvoditi nove tehnologije i proizvodi kojima se povećava prihod gospodarstva.

